SUOMEN PERIMISTOIMISTOJEN LIITTO

2.3.2022

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n (SPL) lisälausunto eduskunnan talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä laeiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2021 vp).

Talousvaliokunnan kuulemisessa OM:n puolelta tuotiin esiin väitteitä, joiden osalta SPL sai vielä mahdollisuuden ottaa niihin kantaa kirjallisesti, joten alla kannanottomme. Pyydämme ottamaan ne huomioon jo aiemmin toimitetun materiaalin lisäksi.

SPL haluaa sähköisten toimitustapojen osalta erityisesti korostaa, että **kuluttaja-asiamies ei käsityksemme mukaan näe esteitä sille, että kuluttaja voisi saada maksuvaatimukset sähköiseen postilaatikkoon tai e-laskutuksena verkkopankkiin normaaliin tapaan käyttäjäystävällisesti ilman määräaikaa ja erillisiä suostumuslisätekstejä**.

Lisäksi SPL toteaa **tratan** osalta, että nimenomaisen suostumuksen vaatimus tulee mahdollisesti aiheuttamaan sen, että trattoja lähetetään edelleen pääsääntöisesti kirjepostina yritysvelallisten toiveista riippumatta. Laki tulisi säätää siten kuten välimietinnässä on ehdotettu 7 §:n osalta: ”Tratan ja 3 momentissa tarkoitetun maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. Ne saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on nimenomaisesti sovittu tai tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä.”

Maksuvaatimuksen toimitustapa kuluttajasaatavan perinnässä 5 §

Väite: ***Sähköistä postilaatikkoa ei voi rinnastaa kirjepostiin, koska velallinen ei välttämättä käytä sähköistä postilaatikkoa sen ottamisen jälkeen ja hänellä voi olla useampia sähköisiä postilaatikoita.***

SPL: Suomessa on kaksi sähköistä postilaatikkoa; OmaPosti ja Kivra (lisäksi viranomaispostia varten Suomi.fi -palvelu). Sähköisiä kanavia ottavat käyttöön kuluttajat, jotka ovat tottuneet niitä käyttämään ja osaavat niitä käyttää eivätkä halua enää vastaanottaa paperipostia.

Suomessa sähköinen postilaatikko on tähän asti käsityksemme mukaan rinnastettu kirjepostiin kuten tilanne on kaikissa muissa Pohjoismaissa. Perintätoimistot ovat lähettäneet sähköiseen postilaatikkoon maksumuistutuksia ja nykyisin myös jonkin verran maksuvaatimuksia eikä näiden osalta ole ilmennyt ongelmia. Tämä yleistyi erityisesti postilakon aikana.

Lähetyksen perillemenosta jää aina lokitieto. Jos postilaatikko ei ole käytössä, ei sinne pysty lähettämään kirjeitä. Kuluttaja voi myös ilmoittaa perintäyhtiölle, ettei hän halua maksuvaatimuksia enää sähköiseen postilaatikkoon. Hän voi myös estää

perintäyhtiön sähköisen postilaatikon lähettäjälistasta, jolloin siirrytään taas kirjepostiin.

Sähköisistä postilaatikoista (OmaPosti ja Kivra) lähtee aina ilmoitus saapuneesta kirjeestä kuluttajalle. Tätä voidaan myös laissa edellyttää tämän toimitustavan osalta.

Kuluttajan tulee voida saada maksuvaatimus sähköisiin postilaatikkoihin normaaliin tapaan käyttäjäystävällisesti ilman määräaikaa ja erilisiä suostumuslisätekstejä. Kuluttaja-asiamies ei käsityksemme mukaan myöskään näe esteitä sille, että kuluttaja voisi saada maksuvaatimukset sähköiseen postilaatikkoon normaaliin tapaan itselleen ilman määräaikaa ja erillisiä suostumuslisätekstejä.

Väite: ***Velallinen ei välttämättä ymmärrä, että tekemällä lähettäjän kanssa e-laskutussopimuksen, hän saa vastaisuudessa joskus myöhemmin sinne maksuvaatimuksia eikä kyse olekaan siitä, että kuluttaja hyväksyisi yksittäisen kirjeen lähettämisen e-laskuna. Hän voi myös käydä katsomassa verkkopankkiaan esim. vain kerran kuukaudessa. Hän ei myöskään välttämättä tee asetuksia, jolloin hänelle tulisi erillinen ilmoitus maksuvaatimuksen saapumisesta.***

SPL: E-lasku on helppo tapa maksaa perinnässä oleva saatava velallisen omassa verkkopankissa. Se eroaa paperilaskusta vain toimitustavan puolesta. Se myös tulee varmasti perille ja jää myös arkistoon talteen. Kuluttaja itse päättää, haluaako hän saapumisilmoituksen e-laskutuksesta esim. sähköpostiinsa tai tekstiviestinä.

Kuluttaja tekee e-laskutussopimuksen perintätoimiston kanssa, jos hän haluaa kyseiseltä perintätoimistolta paperisena tulleen maksuvaatimuksen jälkeen vastaisuudessa maksuvaatimukset verkkopankkiinsa. E-laskutus perustuu siis siihen, että kuluttaja voi vaihtaa lähettäjän osalta paperisen toimitustavan vastaisuudessa sähköiseen toimitustapaan tekemällä asiasta e-laskutussopimuksen lähettäjän kanssa. Kuluttaja ei tee e-laskutussopimusta perintäyhtiön kanssa, jos hän ei halua tältä tulevaisuudessa maksuvaatimuksia e-laskuna. On epäuskottavaa, että kuluttaja ei seuraisi verkkopankkiinsa tulevia toimituksia tekemistään e-laskutussopimuksistaan huolimatta. Yleensä kuluttajalle tulee sekä palkka että e-laskut samaan verkkopankkiin ja hän voi halutessaan esimerkiksi asettaa itselleen erilaisia muistutuksia e-laskuistaan.

Lähetyksen perillemenosta jää aina lokitieto. Jos verkkopankki ei enää ole käytössä, ei sinne pysty lähettämään kirjeitä. Kuluttaja voi myös ilmoittaa perintäyhtiölle, ettei hän halua maksuvaatimuksia enää e-laskuna, jolloin siirrytään takaisin kirjepostiin.

Perintätoimistot ovat tehneet e-laskutussopimuksia kuluttajien kanssa maksumuistutusten osalta eikä näiden osalta ole ilmennyt ongelmia.

Kuluttajan tulee voida saada maksuvaatimus e-laskuna normaaliin tapaan käyttäjäystävällisesti ilman määräaikaa ja erillisiä suostumuslisätekstejä. Kuluttaja-asiamies ei käsityksemme mukaan myöskään näe esteitä sille, että kuluttaja voisi saada maksuvaatimukset e-laskuina normaaliin tapaan itselleen ilman määräaikaa ja erillisiä suostumuslisätekstejä.

Väite: ***Maksuvaatimus on oikeudellista perintää edeltävä kirje, joten on tärkeää, että se saavuttaa velallisen.***

SPL: Oikeuskäytännössä on katsottu, että perintäkirjeen tulee saapua velalliselle niin, että velallinen on voinut ottaa selon kirjeen sisällöstä (KKO 2015:29 ja KKO 2015:28.). Hallituksen esityksen 5 §:ssä onkin 4 momentti, jonka mukaan toimitettaessa maksuvaatimus velalliselle muulla pysyvällä tavalla perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että maksuvaatimus on tosiasiassa saavuttanut velallisen. Katsomme, että tällä turvataan se, että perintäyhtiöt lähettävät maksuvaatimuksia vain sellaisilla toimitustavoilla, joiden osalta perintäyhtiöt voivat olla varmoja kirjeiden perillemenosta.

Perintälain 6 §:n vaatimus maksuvaatimuksen lähettämisestä kuluttajalle ennen oikeudellista perintää on säädetty perintälakiin vuonna 1999, koska vaarana oli, että perintään siirryttiin jo laskun jälkeen (HE 199/1996 s. 13). Tuolloin perintälaissa ei vielä ollut säännöksiä siitä, että perintäyhtiöiden tulee lähettää maksumuistutus ennen maksuvaatimusta kuluttajalle (nykyisin perintälain 5 § 3 mom.). Nyt maksuvaatimus ei ole ensimmäinen eikä myöskään viimeinen kirje ennen mahdollista tuomiota tai maksuhäiriömerkintää. Haastehakemuksen tiedoksiannossa on vastaavat tiedot kuin maksuvaatimuksessakin.

Aina on toki se mahdollisuus, että henkilön elämäntilanne muuttuu eikä kuluttaja poikkeuksellisesti saa maksuvaatimuksia kirjeitse tai haluamaansa sähköiseen kanavaan. On ollut esimerkiksi tilanteita, että henkilö on joutunut sairaalaan eikä hän ole saanut kotiinsa tulleita laskuja, maksumuistutuksia ja maksuvaatimuksia tietoonsa. Kaikilla ei ole läheisiä ihmisiä, jotka pääsisivät henkilön kotiin saatikka, että heillä olisi lupa avata henkilön kirjeitä. Jos velka esimerkiksi päätyy oikeuteen jonkun tällaisen syyn vuoksi tai koska kuluttaja ei jostain syytä pystyisi seuraamaan sähköistäkään kanavaa, asiat selvitetään tapauskohtaisesti ja kanne voidaan peruuttaa ja kuluista voidaan ko. perustellusta syystä luopua. Kuluttaja voi myös vedota sosiaaliseen suoritusesteeseen.

Perintätoimien enimmäiskulut maksuvaatimuksissa (suoraan ulosottokelpoiset yrityssaatavat) 10 e § 1 mom. 2) kohta e):

Väite: ***Velallisen asema heikentyy, jos suoraan ulosottokelpoisen yrityssaatavan säännöstä muutetaan.***

SPL: Tämä perustuu ajatukseen, etteivät velkojat käytä oikeuttaan hakea loppuosaa aiheellisesti syntyneistä perintäkuluista käräjäoikeudesta, koska näin ei ole yleensä tehty tähän asti.

Tältä osin esitys antaa viestin siitä, että velkojan ei tulisi päästä oikeuksiinsa ja saada oikeussuojaa. Se myös antaa viestin velallisille siitä, että perintäkuluja ei kannattaisi vapaaehtoisen perinnän aikana maksaa, koska niitä vaaditaan ulosotossa enimmillään vain 40 euroa (jos kauppaehtolain mukainen saatava kuten yleensä).

Kuitenkin kun ehdotuksen myötä perintäkulujen oikeustila selkiintyy enimmäismäärien osalta ja ne on myös suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien osalta säädetty hyvin alhaisiksi, on todennäköistä, että loppuosaa syntyneistä perintäkuluista aletaan vaatia myös käräjäoikeudesta. Tällaista erillistä täytäntöönpanoa oikeudenkäyntikuluineen, maksuhäiriömerkintöineen ja pitempine vanhentumisaikoineen ei voida pitää velallisen aseman kannalta parempana vaihtoehtona kuin sitä, että perintäkuluja perittäisiin pääsaatavan kanssa yhdessä ulosotossa.

Väite: ***Jos suoraan ulosottokelpoisia saatavien perintäkuluja voisi vaatia kokonaisuudessaan ulosotosta, tehtäisiin enemmän perintätoimenpiteitä.***

SPL: Tämä ei ole lain säännöksien perusteella mahdollista. Ehdotuksessa on rajattu kululliset toimenpiteet (10 g §). Perintäkirjeiden osalta pääsääntöisesti voidaan lähettää kaksi maksuvaatimusta tai vaihtoehtoisesti yksi maksuvaatimus ja tratta. Suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta kokonaiskulukattoa ei myöskään voi ylittää.

Suoraan ulosottokelpoisten saatavien velkojat ovat myös hyvin tarkkoja perintäprosessistaan ja usein perintätoimenpiteet on määritelty jo hankintakilpailun tarjouspyynnössä.

Tiedossamme ei myöskään ole, että jonkun suoraan ulosottokelpoisen saatavan velkojan osalta olisi ollut ongelmia perintätoimenpiteiden määrissä. Yritysperinnältä odotetaan ennen kaikkea nopeutta, tehokkuutta ja velallisystävällistä asiakaspalvelua.

Väite: ***Jos suoraan ulosottokelpoisia saatavien perintäkuluja voisi vaatia kokonaisuudessaan ulosotosta, ei niiden oikeellisuuteen olisi viranomaiskontrollia.***

Suoraan ulosottokelpoisia saatavia perittäessä velkoja on vastuussa perintäkulujen oikeellisuudesta ja valvoo, miten sen antamia perintätoimeksiantoja hoidetaan (HE 57/2012 s. 20-21). Suoraan ulosottokelpoisia saatavia koskee ulosoton asiamieskielto, joka estää perintätoimiston toimimisen julkisyhteisön asiamiehenä ulosotossa. Lisäksi eduskunnan oikeusasiamies valvoo mm. julkisoikeudellisten maksujen ja asiakasmaksujen perintää.

Kun suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkuluille on ehdotettu vain yhtä kulukategoria, on myös vaikea ymmärtää, miten niiden tilanne poikkeaa kuluttajasaatavista, joiden osalta kaikki perintäkulut ovat kokonaisuudessaan suoraan ulosottokelpoisia. Yleensä on katsottu, että kuluttajilla on suurempi oikeussuojan tarve kuin yrityksillä, mutta ei kuluttajasaatavien perintäkuluja käsitellä ulosotossa toisin kuin yrityssaatavia.

Tiedossamme ei myöskään ole, että jonkun suoraan ulosottokelpoisen saatavan velkojan osalta olisi ollut ongelmia kuluttajasaatavien perintäkulujen ulosottokelpoisuuden osalta vaikka ne ovat kokonaan ulosottokelpoisia.

Laki tulisi säätää siten kuten välimietinnässä on ehdotettu: ”10 j §: Jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava, myös saatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat

kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia.” Todettakoon lisäksi, että lausuntopalvelussa kukaan lausunnonantajista ei ole kannattanut hallituksen esityksen mukaista vaihtoehtoa.